

BEZORGEN
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Postbus 20015
2500 EA Den Haag
070 342 43 44
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

datum 20 februari 2025
betreft Eerste reactie op verzoek Tweede Kamer om onderzoek naar ramingen (motie Van Oostenbruggen c.s.)

Geachte Voorzitter,

Op 8 oktober 2024 heeft uw Kamer een motie van het lid Van Oostenbruggen c.s. aangenomen waarin de Algemene Rekenkamer wordt verzocht om 'onderzoek in te stellen naar de oorzaken van de grote verschillen tussen de ramingen van het begrotingstekort en de uitkomsten'.¹ In haar brief van 10 februari 2025 verzoekt de vaste commissie voor Financiën ons om in deze fase een eerste reactie op de genoemde motie te geven.² In deze brief gaan we op dit verzoek in.

Expertgroep

Naar aanleiding van zorgen over de afwijkingen tussen ramingen en realisaties heeft de minister van Financiën de Expertgroep Realistisch ramen ingesteld.³ De verwachting is dat deze werkgroep medio maart, voor het verschijnen van de Voorjaarsnota, een rapport zal opleveren. Inhoudelijk dekt de taakopdracht belangrijke technische vraagstukken af. De expertgroep bestaat uit deelnemers van relevante instituten, een onafhankelijk voorzitter met veel kennis van de materie en een hoogleraar macro-economie als externe expert. Onze indruk is dat de minister van Financiën het vraagstuk van de ramingen hiermee serieus oppakt.

De Algemene Rekenkamer onderschrijft het belang van een beter presterende overheid die leert van mogelijke fouten en is voorstander van het versterken van het evaluatiestelsel. Daarin past het dat organisaties zelf kritisch kijken naar de kwaliteit van de eigen werkzaamheden en behaalde resultaten. Wij vinden het positief dat de minister

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 36 600 IX, nr. 13

² Tweede Kamer, 2025Z02260/2025D05617

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 31 865, nr. 263

van Financiën zelf de kwaliteit van de ramingen laat onderzoeken. Wij zullen het rapport van de werkgroep én de reactie van de minister bestuderen en onze eventuele aandachtspunten opnemen in ons Verantwoordingsonderzoek 2024.

Onze rol

De Comptabiliteitswet 2016 geeft de Algemene Rekenkamer de mogelijkheid om het begrotingsbeheer te onderzoeken. Het begrotingsbeheer begint met het proces van ramen en het toetsen aan budgettaire normen en doelstellingen en omvat verder het sturen en het beheersen van de begrotingsuitvoering en het aanpassen van de rijksbegroting. Ook kunnen wij kijken naar de navolgbaarheid en de onderbouwing van budgettaire ramingen van departementale begrotingen.

Ons onderzoek

Naast een reactie op het rapport van de expertgroep, zullen we in het lopende Verantwoordingsonderzoek over 2024 ook naar enkele aspecten van budgettaire ramingen kijken. Zo beoordelen we de manier waarop de minister van Financiën het proces en het beheer van de raming van het begrotingstekort georganiseerd heeft. Daarnaast kijken we naar enkele grote budgettaire afwijkingen tussen begroting en realisatie over het jaar 2024 en onderzoeken we de informatie die het parlement ontvangt over het budget voor de renovatie van het Binnenhof. Verder gaan we het proces van totstandkoming van het EMU-saldo in het Financieel Jaarverslag van het Rijk (FJR) na. Tot slot publiceren we later dit jaar, begin september 2025 de uitkomsten van het onderzoek *Verantwoord Belasten*. In dat rapport gaan we in op de verantwoording van de belastingontvangsten, waaronder de toelichting op verschillen tussen raming en realisatie.

Ook in het verleden hebben we aandacht besteed aan budgettaire ramingen. Het onderzoek *Ruimte in de ramingen? Meerjarenramingen onderzocht (2021)* bracht voor vijf voorbeelden in kaart hoe de ramingen tot stand kwamen en welke informatie het parlement hierover ontving.⁴ Om meer zicht te krijgen om de kwaliteit van ramingen formuleerden we aanbevelingen voor het parlement en de minister van Financiën. In de vorm van de bijlage *Eerste hulp bij ramingen* boden we de Tweede Kamer daarbij ook een hulpmiddel aan om ramingen binnen de rijksbegroting te doorgronden.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 31 865, nr. 192.

Ook in specifieke onderzoeken gaan we, wanneer relevant, in op onderbouwing van ramingen. Zo concludeerden we in ons *Focus op opvangcapaciteit voor asielzoekers (2023)* dat de uitgaven aan asielopvang structureel te laag werden begroot.⁵

Vooruitkijkend en afsluitend

We vinden de kwaliteit van (meer)jarenramingen heel belangrijk voor het uitoefenen van uw budgetrecht. We zullen behalve in voornoemde onderzoeken, in de komende jaren blijvend aandacht geven aan de onderbouwing en mogelijke (budgettaire) risico's in de begrotingen.

Algemene Rekenkamer

Pieter Duisenberg,
president

Cornelis van der Werf
secretaris

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 19 637, nr. 3058.